

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра аграрного консалтингу і туризму

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ННІ неперервної освіти і туризму
к.е.н., професор М.М. Кулаєць
“ 1 ” вересня 2019 року

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри аграрного
консалтингу і туризму

Протокол № 1 від “30.08.2019

В.о. завідувача кафедри
к.е.н, доцент І.П. Кудінова

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

для підготовки фахівців ОС «Бакалавр»

спеціальність 242 «Туризм»

галузь знань «Сфера обслуговування»

Розробники: д-р екон. наук, доц. Михайліченко Ганна Іванівна;
ст. викладач, Адамовська Маріанна Станіславівна.

КИЇВ-2019

1. Опис навчальної дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	242 Туризм	
Освітній ступінь	бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	---	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	
Семестр	6	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	4 год. 4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» – сформувати у студента систему знань і навичок з теорії, методики та організації екскурсій, які є складовою туристичної діяльності і одними із дієвих засобів пізнання рідної країни, що сприятиме відродженню історичної пам'яті нації та духовності, вихованню національної гордості та любові до батьківщини, формуванню гармонійно розвиненої особистості, прищепленню загальнолюдських цінностей у студентів.

На сучасному етапі туристичний ринок потребує нових підходів до організації екскурсійної діяльності як одного з видів туристичного продукту. Туроператори, що створюють екскурсійний продукт, повинні мати свою оригінальну марку, враховувати споживчий попит та диференціацію обслуговування (в т.ч. появи нових екскурсійних об'єктів, різноманітності екскурсійного продукту).

Формування кадрів туристичної організації – процес відтворення і виховання кваліфікованих фахівців, які у повному обсязі відповідають вимогам щодо технології обслуговування туристів і екскурсантів. Важлива роль при цьому належить підготовці менеджерів туристичної індустрії; екскурсоводів; якісної розробки самої екскурсії, оволодінню методикою і технікою її проведення.

Провідним завданням дисципліни є:

- виявлення особливості розвитку екскурсійної справи в контексті еволюції туристичної діяльності;
- визначення особливості створення інноваційного екскурсійного продукту та специфіку методики проведення оглядових та тематичних екскурсій;
- засвоєння практичних навичок професійної майстерності екскурсовода, зокрема, опанування методичними прийомами показу та розповіді, а також ораторським мистецтвом і комунікаційною майстерністю, в тому числі з іноземними туристами;
- розкриття механізмів управління екскурсійною діяльністю в ринкових умовах, а також організаційно-інституційних засад розвитку екскурсійної справи в Україні;
- вивчення сутності сучасних інструментів маркетингу і менеджменту екскурсійної діяльності, моделі управління екскурсійною діяльністю на національному рівні.

Контроль за видами діяльності студентів здійснюється шляхом поточного оцінювання знань, періодичним контролем по тестах після засвоєння ними першого, а потім і другого модуля. За результатами суми двох періодичних контролів виставляється підсумкова оцінка (залік) за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти компетентностями:

загальними:

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- Розуміння та власне осмислення основних світоглядних концепцій і принципів у навчанні і професійній діяльності.
- Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.
- Соціальна відповідальність та екологічність мислення.
- Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- Здатність зосереджуватись на якості та результаті при виконанні завдань.
- Навички використання інформаційних та комунікативних технологій.
- Здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми.
- Навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді.
- Здатність планувати час та управляти ним.
- Уміння дотримуватись норм здорового способу життя та впроваджувати їх у особистій та професійній діяльності.

фаховими:

- Знання та розуміння предметної області дисципліни.
- Уміння застосовувати фахові знання на практиці.
- Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.
- Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.
- Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.
- Розуміння процесів організації екскурсійної діяльності та туристичних подорожей, комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).
- Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання екскурсійного продукту.
- Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

- Здатність забезпечувати безпеку туристів у подорожах, екскурсійній діяльності, форс-мажорних обставинах.
- Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.
- Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.
- Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.
- Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.
- Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці, терпимості до релігійного віросповідання.
- Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами чинного законодавства; пропагувати загальнолюдські цінності, етичну поведінку.
- Уміння працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Програмні результати навчання:

знати:

- сутність Закону України “Про туризм” та внесення змін до Закону України «Про туризм», інших нормативних документів;
- особливості розвитку екскурсійної справи в контексті еволюції туристичної діяльності;
- особливості створення екскурсійного продукту та специфіку методики проведення оглядових та тематичних екскурсій;
- необхідність засвоєння практичних навичок професійної майстерності екскурсовода, зокрема, опанування методичними прийомами показу та розповіді, а також ораторським мистецтвом і комунікаційною майстерністю, в тому числі з іноземними туристами;
- механізми управління екскурсійною діяльністю в ринкових умовах, а також організаційно-інституційних засад розвитку екскурсійної справи в Україні;
- сутність сучасних інструментів маркетингу і менеджменту екскурсійної діяльності, моделі управління екскурсійною діяльністю на національному рівні;

вміти:

- забезпечувати організацію екскурсійного обслуговування подорожан;
- укладати пакети документів екскурсійного обслуговування туристичних підприємств;
- створювати методичне забезпечення екскурсійного процесу, науково-методичне обґрунтування екскурсійної розповіді, текстів екскурсій;
- створювати комплексні екскурсійно-навчальні програми для школярів, студентів, дошкільних закладів;
- створювати комплексні програми взаємодії екскурсійного менеджменту туристичних підприємств з екскурсійної діяльності, музеїв та історико-культурних заповідників;
- контролювати дотримання програм перебування, протокольних заходів, правильність оформлення тур документації правильність бронювання й оформлення послуг;
- розробляти різні види екскурсій з урахуванням пізнавальних потреб індивіда на підставі знань екскурсійних ресурсів рекреаційного комплексу, культури, релігії рекреанта, існуючих технологій розробки екскурсійної програми, методик проведення екскурсій.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи екскурсійної теорії

Змістовий модуль 1. “ Сутність екскурсії, її функції і ознаки, класифікація, тематика і зміст, показ і розповідь в екскурсії, їх поєднання ”

Вступ

Місце дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» серед інших дисциплін відповідного профілю. Мета, задачі дисципліни, зв'язок з фаховими дисциплінами.

Тема лекційного заняття 1. Теоретичні основи організації екскурсійної діяльності

Предмет, об'єкт, мета і завдання курсу «Організація екскурсійної діяльності». Сутність екскурсійної діяльності. Теорія екскурсійної справи. Екскурсознавство як вид наукового пізнання. Роль практики в розвитку екскурсознавства.

Тема лекційного заняття 2. Історія розвитку екскурсійної діяльності

Прообраз туризму в мандрівництві давнини (IX-XIX ст.). Початок організованого туризму, зародження і становлення екскурсійної справи (кінець XIX ст. – початок XX ст.). Створення централізованої системи управління туризмом (1920-1949 рр.) та місце ВЦСТЕ в організації масових екскурсій. Відновлення і розвиток екскурсійної справи в повоєнній радянській Україні (50-80-ті роки XX ст.). Екскурсійна справа на сучасному етапі.

Тема лекційного заняття 3. Екскурсія і її сутність

Рекреаційні і туристичні потреби населення. Рекреаційна і туристична діяльність. Рекреаційна і туристична сутність екскурсії. Екскурсія в системі рекреаційної і туристичної діяльності. Екскурсія, як форма спілкування. Сучасна структура організації екскурсійної діяльності. Мета, завдання і форми проведення екскурсійної діяльності. Сутність екскурсійного процесу.

Тема лекційного заняття 4. Основні функції екскурсій

Поняття функція. Функція наукової пропаганди. Функція інформації. Функція організації культурного дозвілля. Функція розширення культурно-технічного кругозору. Функція формування інтересів людини. Поєднання двох і більше функцій в екскурсії. Особливості функції екскурсії для різних груп екскурсантів: для дітей та підлітків; для молоді; для дорослих людей; для інвалідів; для іноземних туристів.

Тема лекційного заняття 5. Ознаки екскурсій і екскурсійний метод пізнання

Ознаки екскурсії (загальні, специфічні). Поняття «метод». Види методів діяльності людини. Екскурсійний метод пізнання, його значення, мета і завдання. Особливості і головні вимоги до екскурсійного методу пізнання. Вимоги до професійної компетентності туристичних гідів (ДСТУ EN 15565:2016 Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів (EN 15565:2008, IDT); ДСТУ EN 13809:2018 Послуги туристичні. Туристичні агенції та туристичні оператори. Терміни та визначення (EN 13809:2003, IDT) в екскурсійній діяльності. Виявлення сучасних положень діяльності екскурсійних закладів, щодо організації екскурсійного обслуговування.

Тема лекційного заняття 6. Екскурсія як педагогічний процес

Екскурсія як педагогічний процес. Компоненти педагогічної діяльності екскурсовода. Поєднання завдань навчання та виховання. Педагогічна техніка, її основні елементи. Використання методів привчання, вимоги,

заохочення, переконання в екскурсії, емоційне наповнення екскурсійного процесу.

Тема лекційного заняття 7. Елементи психології і логіки в екскурсії

Екскурсія як метод пізнання. Сукупність уявлень: пізнання об'єкту; уявлення пов'язані з мисленням та ін. Індуктивний і дедуктивний методи пізнання в екскурсіях. Закони та вимоги логіки. Завдання логічних суджень. Значення логіки в підвищенні ефективності екскурсії.

Тема лекційного заняття 8. Класифікація екскурсій. Тематика і зміст екскурсій

Класифікація екскурсій, принципи і критерії класифікації. Тема, сутність поняття. Тематика екскурсій, як сутність тем. Визначення тематичної екскурсії, її завдання. Визначення композиції екскурсії. Ведуча підтема в екскурсії, її роль в екскурсіях. Назва екскурсії. Оглядові екскурсії по місту та методичні прийоми їх проведення. Екскурсії на історичну тематику та методичні прийоми їх проведення. Екскурсії на археологічну тематику та методичні прийоми їх проведення. Мистецтвознавчі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Літературні екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Музейні екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Природознавчі і географічні екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Краєзнавчі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Країнознавчі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Заміські екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Виробничі екскурсії та методичні прийоми їх проведення. Екскурсії на архітектурно-містобудівні теми та методичні прийоми їх проведення.

Тема лекційного заняття 9. Показ і розповідь в екскурсії

Показ – основний елемент екскурсії, його сутність. Види показу на екскурсії і його особливості. Ступені показу в екскурсії. Методика послідовної діяльності екскурсовода при показі об'єктів. Сутність розповіді на екскурсії, основні вимоги, особливості. Трансформація усної розповіді до зорових образів. Індивідуальні особливості мови екскурсовода. Визначення вказівок екскурсовода для організації екскурсійної діяльності екскурсантів.

Тема лекційного заняття 10. Поєднання показу та розповіді в екскурсії

Показ і розповідь – два головні елемента екскурсії, їх поєднання. Процес становлення екскурсії. П'ять рівнів процесу показу та розповіді. Зв'язок трьох компонентів екскурсії – основа активності показу і розповіді. Аналіз зростання екскурсійної ситуації. Активізація екскурсійного об'єкту. Підвищення ролі екскурсовода. Зростання активності екскурсантів.

Змістовий модуль 2. “Екскурсійна методика”

Тема лекційного заняття 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення

Сутність екскурсійної методики. Предмет та види екскурсійної методики, основні вимоги. Використання методичної літератури на екскурсіях. Робота з архівними документами та укомплектування «портфеля екскурсовода»). Сучасні шляхи вдосконалення екскурсійної методики. Новітні форми проведення екскурсії. Особливості організації екскурсій-квесту.

Тема лекційного заняття 12. Технологія підготовки нової екскурсії

Підготовка нової екскурсії. Класифікація екскурсійних об'єктів і критерії їх оцінки. Картки (паспорти) пам'ятників задіяних в екскурсіях. Вивчення особливостей кожного із пам'яток історії і культури. Оцінка зовнішнього виду пам'яток – їх естетичності, виразності, збереження. Об'єм інформації пізнавальної цінності та відомості об'єкту. Особливості розміщення екскурсійного об'єкту. Охорона пам'яток історії та культури.

Тема лекційного заняття 13. Методична розробка та тематична карта екскурсії

Основні вимоги до складання екскурсійного маршруту. Визначення методичних прийомів та техніки ведення екскурсії. Складання методичної розробки екскурсії. Об'їзд (обхід) в екскурсійному маршруті. Підготовка контрольного тексту екскурсії. Складання індивідуального тексту екскурсії. Прийом та задача екскурсії. Затвердження екскурсії і екскурсійного маршруту. Комплектування «портфеля екскурсовода». Обов'язкова документація екскурсії.

Тема лекційного заняття 14. Методика та техніка проведення екскурсії

Поняття «методичний прийом». Призначення методичних прийомів, щодо організації екскурсійної діяльності, їх класифікація. Методичні прийоми показу та розповіді, їх значення в екскурсійній діяльності. Особливі методичні прийоми в екскурсійній діяльності. Техніка ведення екскурсії. Засвоєння екскурсоводом методичних прийомів і техніки ведення екскурсії.

Модуль 2. Професійна діяльність екскурсовода й управління екскурсійною справою

Змістовний модуль 3. Основи професійної майстерності екскурсовода

Тема лекційного заняття 15. Професійна майстерність екскурсовода

Професія і спеціальність екскурсовода. Етапи становлення професії екскурсовода. Екскурсознавча майстерність. Професійна майстерність екскурсовода і шляхи її підвищення. Особистість екскурсовода. Практичні вміння і навички екскурсовода. Ораторське мистецтво екскурсовода. Позамовні засоби спілкування. Комунікаційна майстерність екскурсовода. Ерудиція і інтуїція екскурсовода. Жести екскурсовода. Мова екскурсовода. Темперамент екскурсовода. Емоції і почуття екскурсовода і екскурсантів. Авторитет екскурсовода як сукупність деяких сторін. Зовнішність екскурсовода. Культура поведінки екскурсовода, шляхи її формування. Специфіка роботи екскурсовода з іноземними туристами та екскурсантами.

Тема лекційного заняття 16. Організаційно-інституційні засади розвитку екскурсійної справи в Україні

Державне регулювання туристичної і екскурсійної діяльності в Україні. Основи правового регулювання в екскурсійної діяльності. Загальні положення законодавства України щодо екскурсійної діяльності. Правовий статус екскурсанта. Страхування, медична допомога, забезпечення безпеки при організації туристичної і екскурсійної діяльності. Організація підприємства в сфері надання екскурсійних послуг. Організаційно-правові основи функціонування екскурсійних установ. Міжнародні правові акти з регулювання туристичної і екскурсійної діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	с.р.		л	п	Лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи екскурсійної теорії												
Змістовий модуль 1. “ Сутність екскурсії, її функції і ознаки, класифікація, тематика і зміст, показ і розповідь в екскурсії, їх поєднання ”												
Тема1. Теоретичні основи організації екскурсійної діяльності	6	2				4						
Тема 2. Історія розвитку екскурсійної діяльності	6	2				4						
Тема 3. Екскурсія і її сутність	5	1				4						
Тема 4. Основні функції екскурсій	5	1				4						
Тема 5. Ознаки екскурсій і екскурсійний метод пізнання	6	2				4						
Тема 6. Екскурсія як педагогічний процес	6	2				4						
Тема 7. Елементи психології і логіки в екскурсії	6	2				4						
Тема 8. Класифікація екскурсій. Тематика і зміст екскурсій	6	2				4						
Тема 9. Показ і розповідь в екскурсії	6	2				4						
Тема 10. Поєднання показу та розповіді в екскурсії	6	2				4						
Разом за змістовим модулем 1	58	18				40						

Змістовий модуль 2. “ Екскурсійна методика”												
Тема 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення	10	2	4			4						
Тема 12. Технологія підготовки нової екскурсії	12	2	6			4						
Тема 13. Методична розробка та тематична карта екскурсії	20	2	10			8						
Тема 14. Методика та техніка проведення екскурсії	18	2	6			10						
Разом за змістовим модулем 2	60	8	26			26						
Модуль 2. Професійна діяльність екскурсовода й управління екскурсійною справою												
Змістовий модуль 3. “ Основи професійної майстерності екскурсовода ”												
Тема 15. Професійна майстерність екскурсовода	26	2	4			20						
Тема 16. Організаційно- інституційні засади розвитку екскурсійної справи в Україні	6	2				4						
Разом за змістовим модулем 3	32	4	4			24						
Усього годин	120	30	30			90						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення: розроблення екскурсії-квесту «Наш рідний НУБІП»	4
2	Тема 12. Технологія підготовки нової екскурсії (за методом інтерпритації)	6
3	Тема 13. Методична розробка та тематична карта екскурсій	10
4	Тема 14. Методика та техніка проведення екскурсії по університету	6
5	Тема 15. Круглий стіл «Професійна майстерність екскурсовода»	4
	Всього	30

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Теоретичні основи організації екскурсійної діяльності	4
2	Тема 2. Історія розвитку екскурсійної діяльності	4
3	Тема 3. Екскурсія і її сутність	4
4	Тема 4. Основні функції екскурсій	4
5	Тема 5. Ознаки екскурсій і екскурсійний метод пізнання	4
6	Тема 6. Екскурсія як педагогічний процес	4
7	Тема 7. Елементи психології і логіки в екскурсії	4
8	Тема 8. Класифікація екскурсій. Тематика і зміст екскурсій	4
9	Тема 9. Показ і розповідь в екскурсії	4
10	Тема 10. Поєднання показу та розповіді в екскурсії	4
11	Тема 11. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення	4
12	Тема 12. Технологія підготовки нової екскурсії	4
13	Тема 13. Методична розробка та тематична карта екскурсії	8
14	Тема 14. Методика та техніка проведення екскурсії	10
15	Тема 15. Професійна майстерність екскурсовода	20
16	Тема 16. Організаційно-інституційні засади розвитку екскурсійної справи в Україні	4
	Всього	90

7. Методи навчання

Сучасні вимоги до підготовки фахівців з туризму передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок з організації екскурсійної діяльності. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, які використовуються при вивченні дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» наступні:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, дискусія, доповідь); наочні (ілюстрація, демонстрація, спеціальні комп'ютерні програми, перегляд практичного матеріалу).

2. В аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні).

3. В аспекті практичної діяльності: розробка маршрутів та екскурсій; аналіз практичного матеріалу.

4. В аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача.

5. В аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові бали за реферати, статті, тези).

6. В аспекті самостійної діяльності: навчальний модуль (структурно-логічні схеми); вибіркові тести.

8. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» є лекції, лабораторні заняття, консультації, самостійна робота студентів.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та залік за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

При вивченні навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» використовуються такі види контролю: вхідний, поточний, рубіжний, підсумковий та відстрочений.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням предмету з метою визначення рівня підготовки студентів з відповідних дисциплін, які формують базу для його опанування. Вхідний контроль проводиться на першому занятті по питаннях, які відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати вхідного контролю враховують при коригуванні завдань для самостійної роботи студентів.

Поточний контроль проводиться викладачами у ході аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, – так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є підсумковий контроль за змістовими модулями.

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі комп'ютерного тестування.

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення підсумкової оцінки з дисципліни при рубіжному модульному контролі.

Рубіжний модульний контроль – це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Рубіжний модульний контроль є необхідним елементом модульно-рейтингової технології навчального процесу. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру.

Семестровий контроль з дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни згідно з «Положенням про екзамен та заліки в Національному університеті біоресурсів і природокористування України».

У НУБіП України використовується рейтингова форма контролю після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних занять (модуля) з певної дисципліни. Її результати враховуються під час виставлення підсумкової оцінки.

Рейтингове оцінювання знань студентів не скасовує традиційну систему оцінювання, а існує поряд із нею. Воно робить систему оцінювання більш гнучкою, об'єктивною і сприяє систематичній та активній самостійній роботі студентів протягом усього періоду навчання, забезпечує здорову конкуренцію між студентами у навчанні, сприяє виявленню і розвитку творчих здібностей студентів.

Форма проведення семестрового контролю є комбінованою (частково усна - при проведенні співбесіди, частково письмова - при відповідях на теоретичні питання та тестуванні тощо), зміст і структура екзаменаційних білетів (контрольних завдань), критерії оцінювання визначаються рішенням кафедри та зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» доводяться до відома студентів на першому занятті.

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного та рубіжного модульного контролю.

Самоконтроль при вивченні дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу. З цією метою у робочій програмі навчальної дисципліни передбачаються питання для самоконтролю.

9. Розподіл балів за окремими елементами модулів та методи поточного контролю успішності навчальної роботи студентів (форма підсумкового контролю – екзамен)

№ змістового модуля	Елементи змістового модуля	Кількість балів		Поточний контроль навчальної роботи студентів	
		мінімальна	максимальна	методи контролю	тиждень семестру
Модуль 1					
1.	Лекційний курс (1-16 тема лекцій)	14	28	письмова контрольна робота	1-7
	Практичне заняття 1. Екскурсійна методика і шляхи її вдосконалення: розроблення екскурсії-квесту «Наш рідний НУБІП»	4	8	обговорення, оцінка виконання завдання	8,9
	Практичне заняття 2. Технологія підготовки нової екскурсії (за методом інтерпритації).	3	5	обговорення, оцінка виконання завдання	10,11
	Практичне заняття 3. Методична розробка та тематична карта екскурсій по університету	6	10	обговорення, оцінка виконання завдання	12,13
	Практичне заняття 4. Методика та техніка проведення екскурсії по університету	6	10	обговорення, оцінка виконання завдання	14,15
	Всього	33	61		
Модуль 2					
2.	Лекційний курс (15- 16 тема лекцій)	2	4	письмова контрольна робота	8-9
	Практичне заняття 5. Круглий стіл «Професійна майстерність екскурсовода»	5	5	виступи з доповідями, обговорення	15-16
	Всього	7	9		
	Разом за модулем	40	70		
	Екзамен	20	30		

10. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами

1.	Дайте визначення терміну «екскурсознавство».
2.	Яку роль виконує екскурсійна практика у розвитку теорії екскурсознавства ?
3.	Розкрийте сутність та значення екскурсійної теорії, метоики та практики.
4.	Як екскурсійне обслуговування впливає на формування нових видів туризму?
5.	Яке значення має екскурсійна теорія у діяльності туристичних підприємств?
6.	Які риси дозволяють розглядати екскурсію як туристичну послугу?
7.	В чому полягає сутність поняття екскурсії як процесу?
8.	Охарактеризуйте завдання екскурсійного процесу.
9.	Охарактеризуйте основні функції екскурсійного процесу.
10.	В чому полягає різниця між темою і назвою екскурсії?
11.	Наведіть особливості проведення тематичних екскурсій.
12.	Наведіть особливості проведення оглядових екскурсій.
13.	Охарактеризуйте три основні етапи у підготовці екскурсії.
14.	Надайте характеристику кожного з 15 етапів підготовки екскурсії.
15.	В чому полягає сутність, значення та структура вступу екскурсії, її основної частини та висновку?
16.	Які види екскурсійних об'єктів Ви знаєте?
17.	Класифікація екскурсійних об'єктів.
18.	Методика оцінки екскурсійних об'єктів.
19.	Наведіть приклади екскурсійних маршрутів по Києву.
20.	Наведіть приклади екскурсійних маршрутів по Україні.
21.	Вимоги до тексту екскурсій.
22.	В чому полягає різниця між контрольним та індивідуальним текстом?
23.	Сутність логічних переходів.
24.	Види та функції логічних переходів.
25.	Групи методичних прийомів у екскурсіях.
26.	Методична розробка екскурсії та її призначення.
27.	Склад документів необхідних для проведення екскурсії.
28.	В чому полягає сутність екскурсійного показу?
29.	Методичні рекомендації показу.
30.	Особливості демонстрації об'єктивного показу.
31.	Методичні прийоми показу.
32.	Сутність, форми, завдання та вимоги до розповіді.
33.	Методичні прийоми розповіді.
34.	Особливі методичні прийоми та їх застосування.
35.	Особливості розповіді.
36.	В чому полягає сутність техніки ведення екскурсії?
37.	Навіщо дотримуватись вимог щодо забезпечення вільного часу в екскурсії?
38.	Які критерії якості проведення екскурсії Ви знаєте?
39.	З якою метою здійснюється аналіз екскурсії і за яким принципом?
40.	Охарактеризуйте риси професійної майстерності екскурсовода.
41.	Якими є вимоги до екскурсовода?
42.	Які документи повинен мати екскурсовод під час проведення екскурсії?
43.	Жести і міміка під час проведення екскурсії?
44.	Яка мета здійснення екскурсійної діяльності?
45.	Значення і роль екскурсійної діяльності в контексті цивілізаційного розвитку.

11. Контрольні тести для визначення рівня засвоєння знань студентами

1.	Екскурсознавство - це :
	А. наука про розробку та впровадження системи стандартів якості екскурсійного обслуговування;
	Б. комплекс поглядів, ідей, положень, які лежать в основі екскурсознавства;
	В. комплексна наукова дисципліна, що розкриває сутність взаємопов'язаних частин екскурсійної діяльності: теорії, методики та практики туристсько-екскурсійних підприємств;
	Г. прогнозування розвитку екскурсійної діяльності в умовах невизначеності ринку.
2.	Екскурсійна теорія - це:
	А. сукупність чітких правил і вимог до організації екскурсії;
	Б. комплекс поглядів, ідей, положень, які лежать в основі екскурсознавства;
	В. прогнозування розвитку екскурсійної діяльності в умовах невизначеності ринку;
	Г. проведення екскурсій спеціалістами відповідної кваліфікації.
3.	Екскурсійна методика складається з:
	А. декількох самостійних частин, але без після екскурсійної роботи;
	Б. декількох самостійних, але пов'язаних між собою частин;
	В. декількох не пов'язаних між собою частин;
	Г. 2-х головних частин.
4.	Екскурсійна практика передбачає:
	А. власне проведення екскурсій спеціалістами відповідної кваліфікації;
	Б. узагальнений накопичений досвід проведення екскурсій;
	В. нормативно-правові аспекти ведення екскурсійної діяльності (закони, положення, державні стандарти);
	Г. всі варіанти.
5.	Формами організації екскурсійного обслуговування на туристсько-екскурсійних підприємствах є:
	А. екскурсія, як самостійна туристична послуга;
	Б. екскурсія, як шляхова інформація чи туристичний супровід;
	В. екскурсія, сегмент туристичної програми ;
	Г. всі варіанти.
6.	Екскурсійна послуга це:
	А. специфічний вид послуги, спрямований на задоволення інформаційно-пізнавальних потреб споживачів у місцях тимчасового перебування;
	Б. специфічний вид послуги, спрямований на задоволення фізіологічних потреб споживачів у місцях тимчасового перебування
	В. специфічний вид послуги, спрямований на задоволення інформаційно-пізнавальних та фізіологічних потреб споживачів у місцях тимчасового перебування;
	Г. всі варіанти.
7.	Ознаками шляхової екскурсійної інформації є:
	А. перевага розповіді над показом;
	Б. не передбачені виходи до об'єктів;
	В. зміст інформації не завжди повністю відповідає темі і має фрагментарний характер;
	Г. всі варіанти.
8.	До суб'єктів ринку екскурсійних послуг відносять:

	А. організації- виробники, які виробляють власну екскурсійну продукцію;
	Б. постачальники- партнери (музеї, підприємства харчування, транспортні компанії тощо);
	В. торговельні (турагенції, екскурсійні бюро тощо);
	Г. всі варіанти.
9.	За основними видами екскурсії поділяються на:
	А. оглядові та тематичні;
	Б. історичні та мистецтвознавчі;
	В. природознавчі та релігійні;
	Г. всі варіанти.
10.	Діяльність екскурсійних підприємств представлена:
	А. екскурсійним туropolерейтингом;
	Б. продажем власних екскурсійних продуктів;
	В. наданням додаткових послуг;
	Г. всі варіанти.
11.	У разі спізнення автобуса до пункту його подачі на термін більше 30 хвилин сплачує штраф від вартості подорожі у розмірі:
	А. 10 %;
	Б. 20 %;
	В. 30 %;
	Г. 40 %.
12.	Запобігання фактору ризику забезпечується:
	А. вибором сприятливих пір року для проведення екскурсій;
	Б. проектуванням маршрутів екскурсій у відповідності до вимог безпеки;
	В. оснащенням приміщень і транспортних засобів пристроями кондиціонування, дезодорації повітря, опалення, автоматичного контролю і сигналізації;
	Г. забезпеченням відповідної екіпіровки екскурсантів та своєчасне інформування екскурсантів щодо реальних і прогнозованих умовах на маршруті;
	Д. всі варіанти.
13.	Загальний оплачуваний час за користування автобусом округлюється з точністю до:
	А. 0,25 години;
	Б. 0,5 години;
	В. 1 години;
	Г. 3 годин.
14.	За Законом України «Про туризм»: екскурсійна діяльність розглядалася як вид діяльності з організації подорожей у супроводі фахівця – екскурсовода за заздалегідь складеними маршрутами, терміни яких не перевищують:
	А. 8 години;
	Б. 12 години;
	В. 24 години;
	Г. 36 годин.
15.	Екскурсійний продукт – це:
	А. надання окремої інформаційно-розважальної послуги під час екскурсії, що реалізується за єдиною ціною;
	Б. попередньо сформований комплекс послуг, які надаються екскурсанту під час екскурсії, що реалізується за єдиною ціною;
	В. сформований з кількох комплексів послуг набір, де немає додаткових послуг під час екскурсії, що реалізується за єдиною ціною;
	Г. всі варіанти.

16.	Додаткові послуги – це:
	А. вироблений туристсько-екскурсійним підприємством повноцінний інформаційний екскурсійний продукт;
	Б. набір всіх можливих послуг, що надаються екскурсантам відповідно до їхніх потреб і тематики екскурсії;
	В. важливий компонент екскурсійного продукту, що включає будь-які суміжні послуги, що можуть бути надані споживачу за його бажанням і відповідно до його інтересів за додаткову плату;
	Г. всі варіанти.
17.	Вимогами до екскурсійних послуг є:
	А. відповідність призначенню, точність і своєчасність виконання;
	Б. комплексність, комфортність та ергономічність;
	В. естетичність та етичність обслуговування;
	Г. всі варіанти.
18.	Технологічний процес підготовки екскурсії складається з:
	А. розробки і апробації;
	Б. підготовчого етапу, розробки, заключного етапу (обрахунок вартості);
	В. розробка, впровадження, продаж;
	Г. всі варіанти.
19.	Оптимальна тривалість міської оглядової екскурсії становить:
	А. 1-2 академічні години;
	Б. 2–4 академічні години;
	В. 2 академічні години;
	Г. всі варіанти.
20.	Екскурсанти з інтересом сприймають наступну кількість екскурсійних об'єктів:
	А. не менше 5 – 6;
	Б. не більше 6 – 10;
	В. не менше 10 – 15;
	Г. не більше 15 – 20.

12. Методичне забезпечення

1. Типова програма навчальної дисципліни (тимчасова типова програма навчальної дисципліни).
2. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни.
3. Методичні вказівки до проведення практичних занять.
4. Робочий зошит з навчальної дисципліни.
5. Методичні вказівки до самостійної роботи студентів.
6. Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання студента.
7. Перелік запитань для тестової перевірки знань (контрольної роботи).

13. Рекомендована література

Базова:

1. Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України № 1282-IV від 18.11.2003 р. [//zakon2.rada.gov.ua](http://zakon2.rada.gov.ua) (Ред. від 28.06.2015)

2. Бабарицька В. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посіб. / В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. К.: Альтерпрес, 2007. 464 с.
3. Галасюк С. С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навч. посіб. / С. С. Галасюк, С. Г. Нездоймінов. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 178 с.
4. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі: навч.-метод. посіб. Чернівці: ЧНУ, 2016. 144 с.
5. Нездоймінов С. Г. Організація екскурсійних послуг: навч-метод. посіб. Одеса : Астропринт, 2011. 216 с.
6. Покологна М. М. Організація екскурсійної діяльності: підручник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 180 с.
7. Туристичне країнознавство: навч. посіб. / За ред. В.Ф. Семенова. 2-е вид., доповн. та виправл. Херсон: Грінь Д.С., 2013. 392 с.

Додаткова:

1. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України № 222-VIII від 02.03. 2015 р. // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (Ред. від 28.09.2017).
2. Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи Наказ Міністерства освіти і науки України № 1124 02.10.2014 // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1340-14>.
3. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України № 1124 від 02.10.2014 р. // <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1341-14>.
4. ДСТУ EN 15565:2016 Туристичні послуги. Вимоги до професійної підготовки та кваліфікаційних програм для гідів (EN 15565:2008, IDT);
5. ДСТУ EN 13809:2018 Послуги туристичні. Туристичні агенції та туристичні оператори. Терміни та визначення (EN 13809:2003, IDT)
6. Країнознавство: підручник / В. П. Крижанівський та ін. 2-ге вид., переробл. і доповн. К.: Знання, 2012. 436 с.
7. Мальська М. П. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич. – К. : ЦУЛ, 2012. – 528 с.
8. Михайліченко Г. І. Організація туристичних подорожей : навч. посіб. / Г. І. Михайліченко, А. Ю. Єременко. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2011. 392 с.
9. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навч. посіб. К.: Академ-видав, 2010. 248 с.
10. Смаль І. В Туристичні ресурси світу. Ніжин: Видавництво ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010 336 с.

- 11.Смочко Н. М. Туристичне краєзнавство: курс лекцій. Мукачево: МДУ, 2012. 347 с.
- 12.Сокол Т. Г. Основи туристичної діяльності : підручник. К.: Грамота, 2006. 264 с.
- 13.Федорченко В. К. Історія туризму в Україні. К. Вища школа, 2002. 190 с.
- 14.Чагайда І.М., Грибанова С.В, Екскурсознавство: навч.посіб. К: Грамота, 2004. 237 с.

14. Інтернет-ресурси

1. Всесвітня туристична організація (UNWTO). Режим доступу : <http://www.wto.org>.
2. «Інтересний Київ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.interesniy.kiev.ua/ua/>
3. НУБІП [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nubip.edu.ua/>